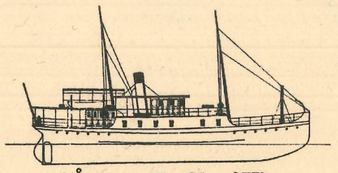

Ångaren Trafik af Hjo

från transportmedel till turistattraktion

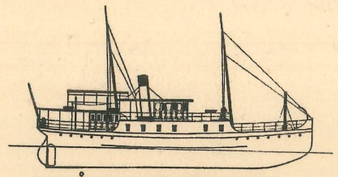

INLEDNING

Den 1 november 1892 gjorde *Ångaren Trafik af Hjo* sin första resa från Hjo till Hästholmen och blev en förmedlande länk mellan Öster- och Västergötland. Drygt hundra år senare finns S/S Trafik fortfarande kvar i sin hemmahamn. Trots att hon flera gånger varit nära att skrotas, gör hon än idag regelbundna turer på Vättern. Den viktigaste anledningen till att S/S Trafik finns kvar i så gott som ursprungligt skick är att hon aldrig blev någon lysande affär. Hennes ägare frestades inte någon gång att låta henne undergå en genomgripande modernisering. Idag är Trafik K-märkt av Sjöhistoriska Museet och hennes nuvarande ägare, en grupp ångbåtsentusiaster, seglar henne på ideell basis som ett levande museum.

Vykort där S/S Trafik förekommer finns från hela 1900-talet. Genom dessa kan man följa hur omgivningen runt Trafik förändras och även exemplifiera den utveckling som skett inom den svenska vykortsproduktionen under hundra år. Efter en inledande kulturgeografisk bakgrundsbeskrivning av transportbehoven kring Vättern och dessas koppling till järnvägsnätets framväxt presenteras exponatet kronologiskt. Texterna på de olika bladen tar upp både de förändringar som skett med avseende på Trafiks verksamhet och de som berör vykortsproduktionen. Vid dateringen av vykorten har olika kriterier använts. För postbehandlade vykort har datum i brevtext och poststämpel utgjort ett ante quem. Icke postbehandlade vykort har i vissa fall kunnat dateras utifrån kunskap om de företag som gjort tryckningen eller distribuerat korten. En annan och viktig hjälp vid dateringen är synliga förändringar i Hjo hamn vars tidpunkter är kända. Även kända förändringar av vykortsmediet över tid, som exempelvis växlingar i storlek, framställningsteknik och användande av färg, har beaktats. Efter det att *Trafik* övertogs av en ideell förening har flera nytryck av gamla vykort skett. Några av dessa nytryck finns med i exponatet, i ett par fall inplacerade vid den tidpunkt där det ursprungliga kortet hör hemma.

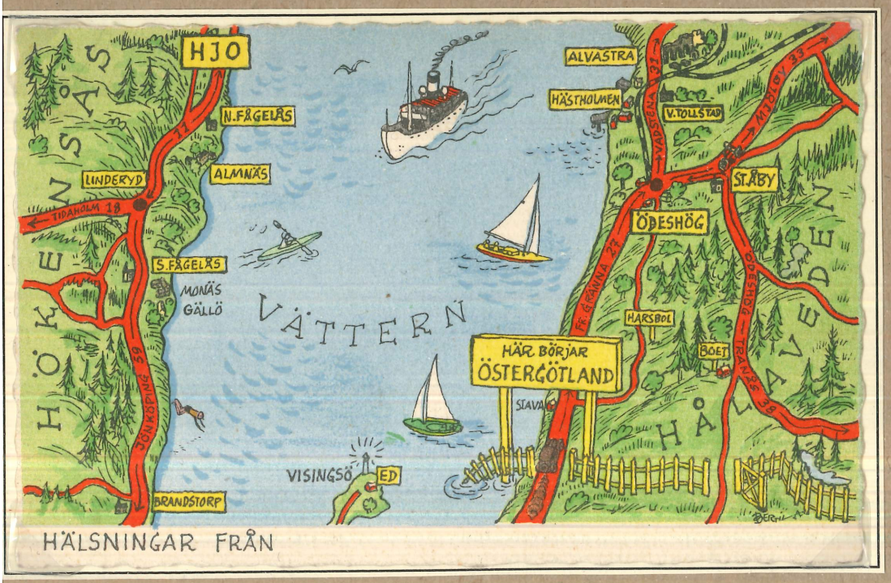

Inledning	1
Ångbåts AB, Hjo Vattenkuranstalt (-1905)	2-3
Bakgrunden till transportvägen från Hjo	4
..... till Hästholmen	5
S/S Trafik och andra båtar (1910-talet)	6
Hjo Vattenkuranstalt (1910-talet)	7
Sämre tider för Trafik (1920-talet)	8
Hjo Rederi AB tar över (1930-talet)	9
Flygbilder, Vattenkuranstalten (1930-talet)	10-12
Handkolorerade vykort (1940-talet)	13-14
Färgkort i offsettryck (1950-talet)	15
Större vykort, Hjo mister sin järnväg	16-18
Trafik som sommarcafé (1960-talet)	19-20
Guldkroksbadet (1966)	21
Trafiks Vänner (1970-talet)	22-23
Hotell Bellevu och Vätternakvariet	24
Sjötorps varv, Tillbaka i Hjo (1972-77)	25-26
Arbetet fortsätter (1970-talet)	27
Nya flygfoton (1980-talet)	28
Flerbildskort (1990-talet)	29-30
Trafik blev K-märkt (2000-)	31-32

HJO. ÅNG. "TRAFIK". Mvatra. 12/7 05. Med denna båt åkt ut i dag på en tur. Många hälsningar från Nils.

Imp. Bertil Cederqvists Boktr.

Hjo Många de hjärtligaste tyckönskningar på din Namnsdag! Hoppas Maria får gästa H.O. hemma i hemlig ro en vecka i vilken du till Göteborg du nu är jag ej glad alls är. Jag får väl säg, emellan de hälsningar mot Hanna och Hannes hös hälsningar Du Hilma

IMP. OCH FÖRLAG J. BERGSTRÖM & CEDERQVIST, HJO

Hamninloppet, Hjo.

Käre Alida! Tack för vyen. Hjärtliga hälsningar från vännen Anna Svensson

John Frödbergs Konstförlag, Finspong, 1902.

Parti af hamnen, Hjo. Hipp! Hipp!! hipp! hipp! hipp! hipp! ja se det är likt sommarnöjen, de komma så ofta med att hissa på en gång (nu det är ju detsamma när viljan finns) så god. ..... Många hälsningar från Anna. dito dito dito dito dito från "Brita" ?????... Väntar svar med det fortarte!!!!

JOHN FRÖBERGS KONSTFÖRLAG, FINSPONG, 1902.

ÅNGBÅTS AB HJO-HÄSTHOLMEN

Åren omkring sekelskiftet 1900 hade ångaren Trafik börjat göra dagliga turer över Vättern mellan Hjo och Hästholmen. Det var vid samma tidpunkt som brevkort började användas i Sverige. Det finns bara ett vykort med enbart S/S Trafik från denna tid. Förklaringen är förmodligen att Trafik då endast var en av flera båtar som dagligen anlöpte Hjo hamn. Ett sätt att datera dessa tidiga vykort, som ibland saknar både datering och läsliga stämplar, är kortens framsida. Fram till 1 april 1905 fick man på dessa endast skriva namn och adress. Meddelanden fick endast skrivas på kortens baksida, det vill säga på bildsidan.

-1905

E. Tollander. Har i dag. HÄSTHOLMENS HAMN, den 30 juli 1903.

Hälsningar från din kros August.

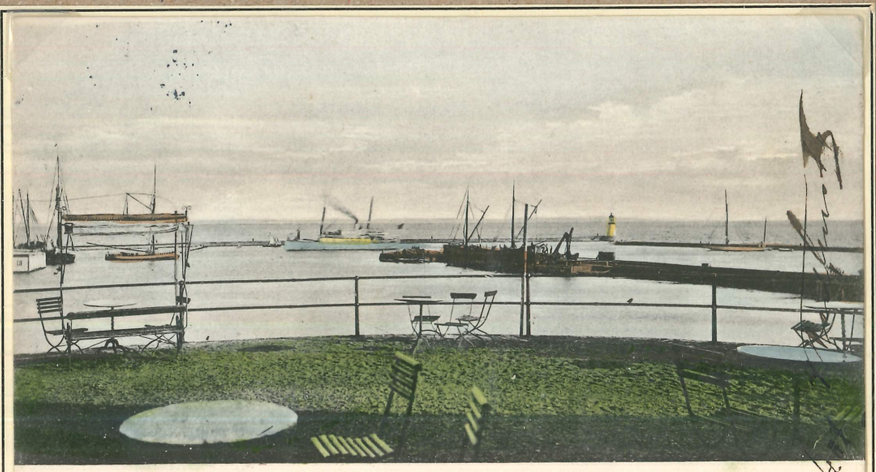

HJO. PARTI AF HAMNEN. Bertil Cederqvist.

Tack för hälsningen av 1 dus. Jesper och Kajsa hälsa svenat sig till näste Söndag. Längre fem ämte vi Vgl! Helsning!

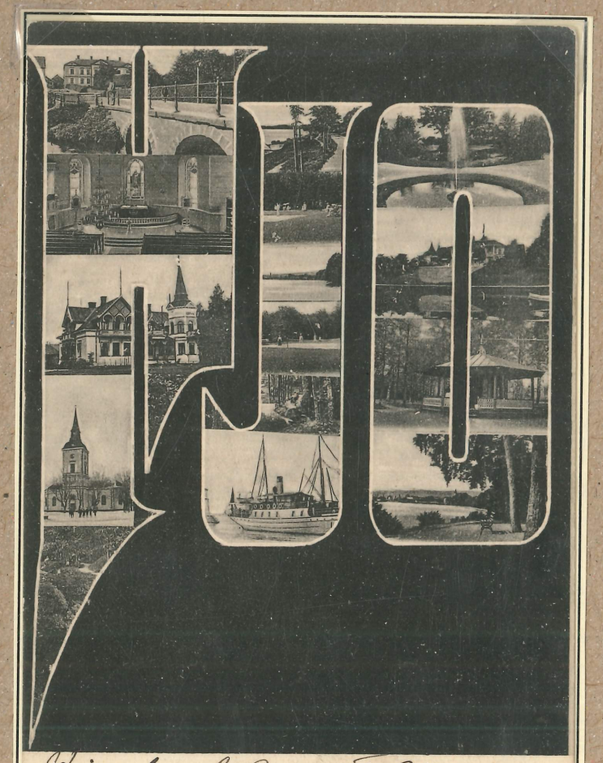

Hjo den 6. Augusti 05.

Hälsningar Carl

De hjärtligaste lyckönskningar från dig lille Ande på födelsedagen. Ett fyrfaldigt "hurra" för födelsedagsbarnet utstämmer

Lge Alma Landström ber om sina hälsningar

Skolinnorna af Agnes Ebberup Stockholm

PARTI AF HJO BADINRÄTTNING. Bertil Cederqvist.

Alunäs den 25/7

Kära syster hur mår du du kan aldrig tro vad jag väntar på brefvåndig skref snart så skall jag sända dig en liten låda, med bär men du skall skrifva först jag vill gå vetta om du är på Gotby

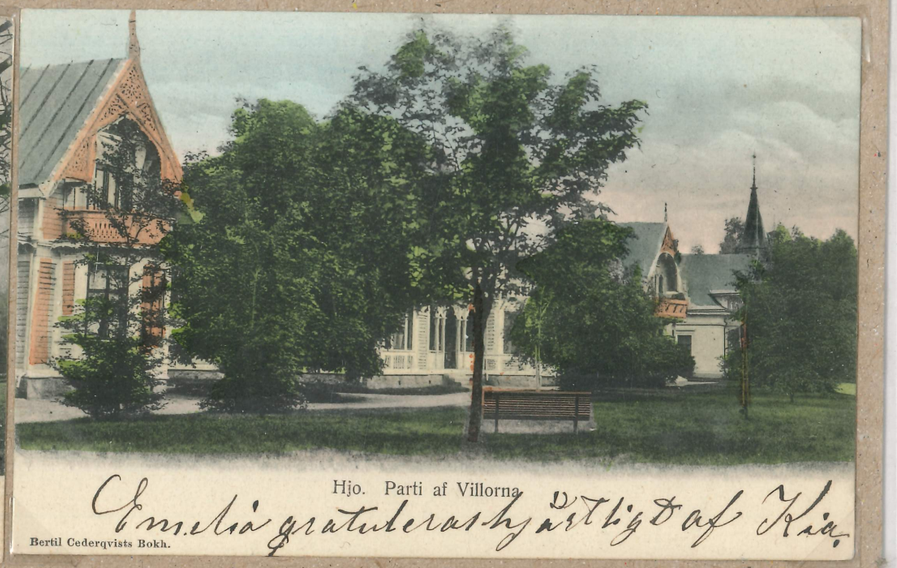

Hjo. Parti af Villorna.

Bertil Cederqvists Bokh.

Emelia gratuleras hjärtligt af Kia.

Hjo Vattenkuranstalt

Efter att Hjo fått sin järnväg 1873 började några välbeställda borgare diskutera möjligheten att anlägga en vattenkuranstalt vid Vättern i anslutning till staden. I samband med järnvägsbygget hade man även byggt ett järnvägshotell med restaurang. Man lyckades köpa en bondgård med markerna utmed stranden norr om hamnen i Hjo. En vattenkälla hittade man vid Källebo ett par kilometer västerut och vattnet här visade sig fint. Nu gällde det att göra iordning parken samt bygga ett badhus. För att planera parkanläggningen anlitade man en tysk trädgårdsarkitekten som ritat flera liknande parker i Tyskland. Förebilden blev den engelska parktraditionen med oregelbundna vägar som följer landskapet. Man började sedan bygga det stora badhuset med flera salonger. Två stora hus, Villa Idun och Villa Göta, byggdes också i parken för badgästerna.

Den 1 juli 1878 invigdes Hjo vattenkuranstalt med pompa och ståt. Mycket folk sökte sig till kurorten för att förlusta sig men även en del sjuka som behövde vård och behandling. Badanstalten var öppen 3 månader varje år, mellan 1 juni – 1 september och under en säsong hade man ungefär 1.000 gäster. Kuranstalten hade både läkare, sjukgymnast och präst till gästernas förfogande. Kommunikationerna för gästerna att komma till Hjo var främst med tåg men även med ångbåt från Hästholmen eller via Göta Kanal. 1884 tog man över järnvägshotellet som gjordes om till en badrestaurang med det franska namnet Bellevue. Mellan 1885-92 byggdes ytterligare tre nya stora villor i parken, Villa Guldkroken, Villa Svea och Villa Eira. Det största bekymret var att få hela projektet att gå med vinst.

Hjo 9/12 – 02.

Parti af Bellevue

Har den åran!

Hälsningar! Josef

Hjo – Lawn-Tennisplan i Nya Parken

Många hälsningar till eder från Anna

Hjo. Parti af Cederqvists Konst.

Ska du tro annars mår du väl bra.

Hjo. Rotundan i gamla parken. 31. 12. 03

Bergström och Cederqvists Förlag.

Tack för kalkon och dikosante! Ett gott nytt år önskas Eder af Hjalmar.

Nu är julen snart slut – Tusen tå!

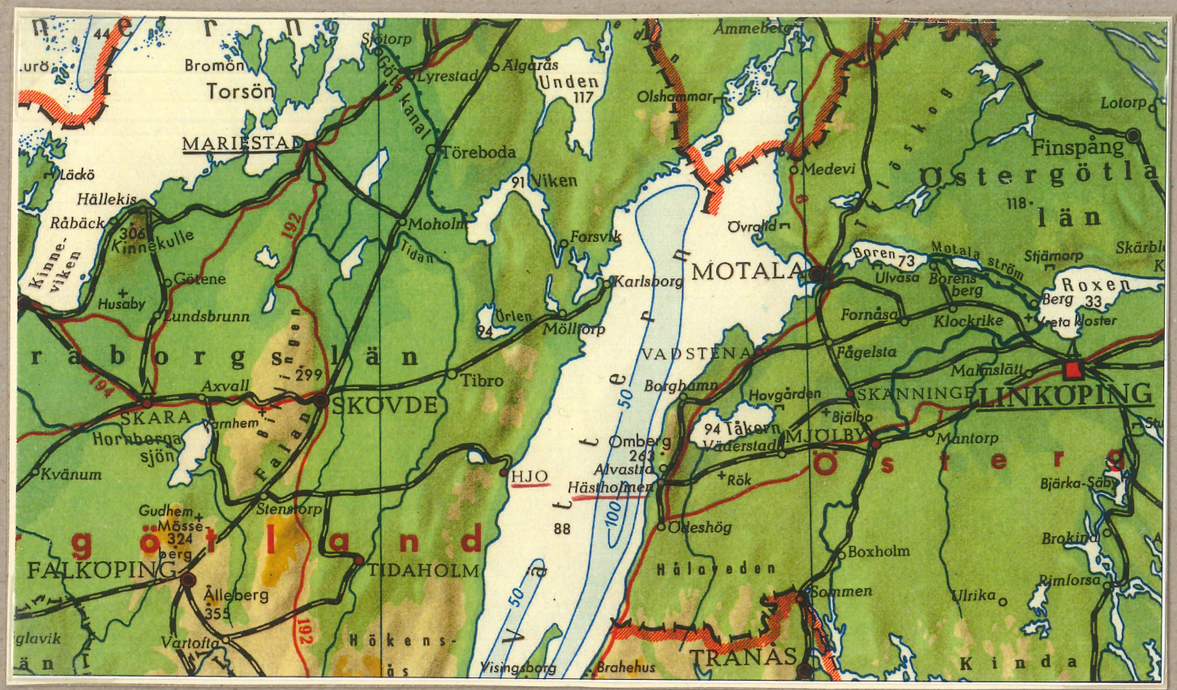

BAKGRUNDEN TILL TRANSPORTVÄGEN FRÅN HJO .....

Västra stambanan mellan Göteborg och Stockholm öppnades för trafik 1862. Många privatfinansierade sidobanor byggdes nu i Sverige och anslöts successivt till stambanorna. En av dessa var den smalspåriga järnvägen mellan Hjo och Stenstorp som invigdes hösten 1873. Tidaholm hade ännu ingen järnväg, men staden hade ett behov av transport till och från sina stora industrier, Tidaholms bruk och Vulcans tändsticksfabrik. 1876 fick Tidaholm ett sidospår fram till Ekedalen. Järnvägstransporterna mellan Hjo och Tidaholm blev nu snabbt mycket lönsamma. I Hjo hade man förlängt järnvägsspåret ända ut på hamnpiren så att man direkt kunde göra omlastningen mellan järnväg och båt. Utöver kalk var det främst aspstockar för tändstickstillverkningen i Tidaholm som kom med båt till Hjo. Många av dessa stockar kom från Ryssland. Även returtransporter med tändsticksaskar passerade Hjo hamn på sin väg vidare ut i världen. Lönsamheten för denna verksamhet var god fram till andra världskriget.

.....TILL HÄSTHOLMEN

Hamnen på östgötasidan av Vättern mitt för Hjo är Hästholmen. Det var här man ända sedan medeltiden med mindre båtar korsat Vättern. Vattenvägen Hjo-Hästholmen var den viktigaste förbindelselänken mellan munkarna i Alvastra och bröderna i Varnhem. I Hästholmen fanns vid mitten av 1800-talet en gästgivaregård och här hade också flera affärsmän bosatt sig. 1878 försågs Hästholmens hamn med en skyddande pir och en fyr, båda finansierade med statliga anslag. En smalspårig järnväg mellan Hästholmen och Fogelsta blev färdigbyggd 1888. Banan passerade Omberg via Borghamn till Vadstena och fortsatte därefter vidare till Fogelsta. 1910 byggdes en normalspårig järnväg till Hästholmen. Denna drogs söder om Omberg och sjön Tåkern och ledde via Väderstad och Mjölby till Linköping. Mängden gods som hamnade i Hästholmen för att sedan lastas ombord på Trafik ökade. Framme i Hjo blev det åter omlastning till järnväg och vidare transport till framför allt Tidaholm. Efter andra världskriget ändrades transportmönstret. 1950 förstatligades den smalspåriga järnvägen Hästholmen-Vadstena. 1958 lades verksamheten ner.

1910-talet

S/S TRAFIK OCH ANDRA BÅTAR

Efter byggandet av Göta Kanal, vars västra sträckning blev klar 1822, började ångbåtar trafikera Vättern ner till Jönköping. Då västgötasidan saknade en lämplig hamn beslöt man att anlägga en sådan i Hjo. Denna fick snabbt rykte om sig att vara Vätterns bästa. Trafiken från Hjo till Jönköping gick till en början via Hästholmen och Gränna, men 1901 öppnade ångbåten Svedudden en alternativ förbindelse Hjo-Jönköping via Aspby brygga på Visingsös sydvästsida. Denna trafik upphörde på grund av dålig lönsamhet 1918 och Svedudden såldes. På dessa tidiga vykort syns förutom S/S Trafik även S/S Svedudden.

HJO VATTENKURANSTALT

Badlivet frodades och Hjo var en populär badort. I hamnen var det fullt liv med ångbåtar och fraktskutor. En del av badgästerna reste över Vättern med ångbåten Trafik. Badgästerna hade trevligt i Hjo och i parken fanns bland annat två tennisbanor. I början av 1900-talet revs kallbadhuset ute på den norra piren och man införde istället ett strandbad. Små omklädningshytter byggdes i en rad på stranden. På Hotell Bellevue var det dans två gånger i veckan och dansade gjorde man också i societetssalongen. Brunnsorkestern med regementsmusiker från Skövde konserterade i parken. I Villa Eira fanns en lokal för andaktsstunder och i societetshuset fanns ett bibliotek. I paviljongen "Fördärvet" i parken kunde kaffe, punsch och bakverk intagas. Att flanera i parken och staden var också en viktig del av kurortslivet.

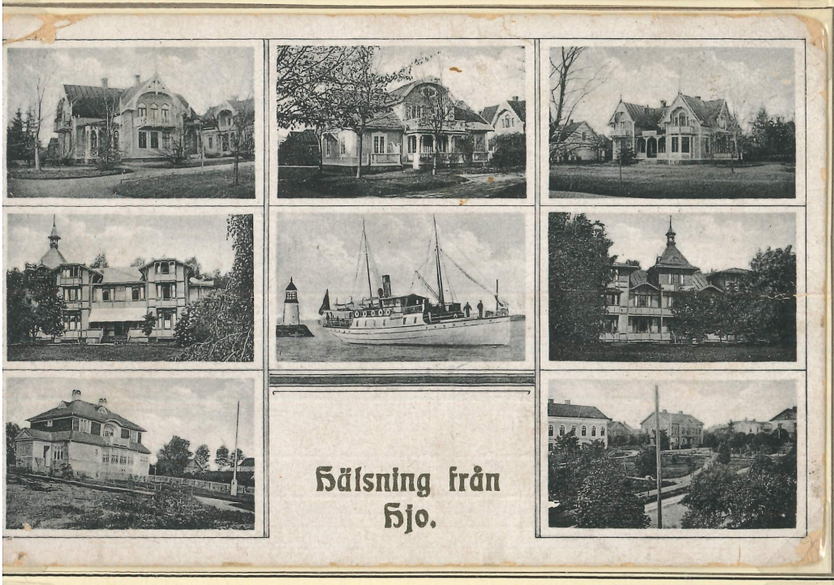

1920-talet

SÄMRE TIDER FÖR S/S TRAFIK

Den stora depression som mot slutet av 1920-talet drabbade USA blev kännbar även i Sverige. Lågkonjunkturen orsakade stor arbetslöshet och påverkade negativt den inhemska båttrafiken. För staden Hjo fick krisen dock en positiv effekt. Som ett statligt beredskapsarbete skedde nu en ombyggnad av hamnen. De båda tio meter höga träfyrarna med fotogenbelysning revs och ersattes med två fyrar i betong med AGA-ljus.

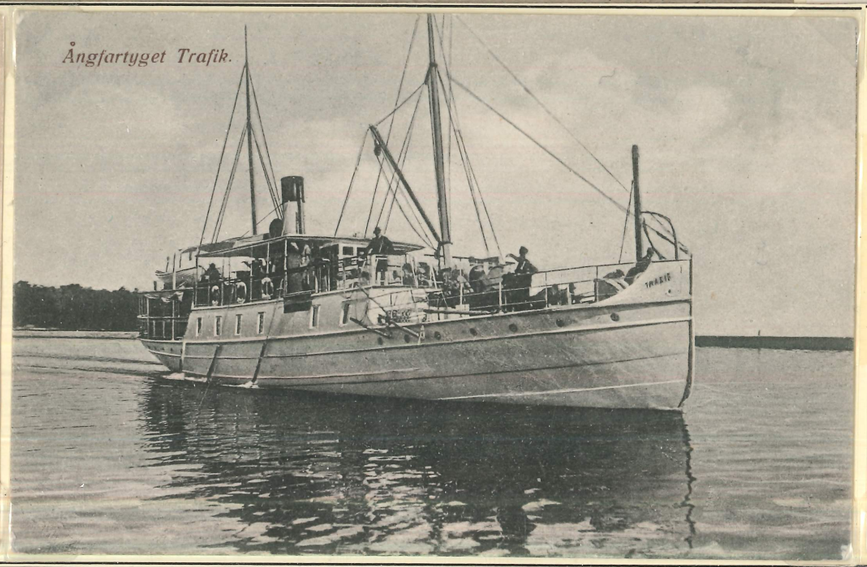

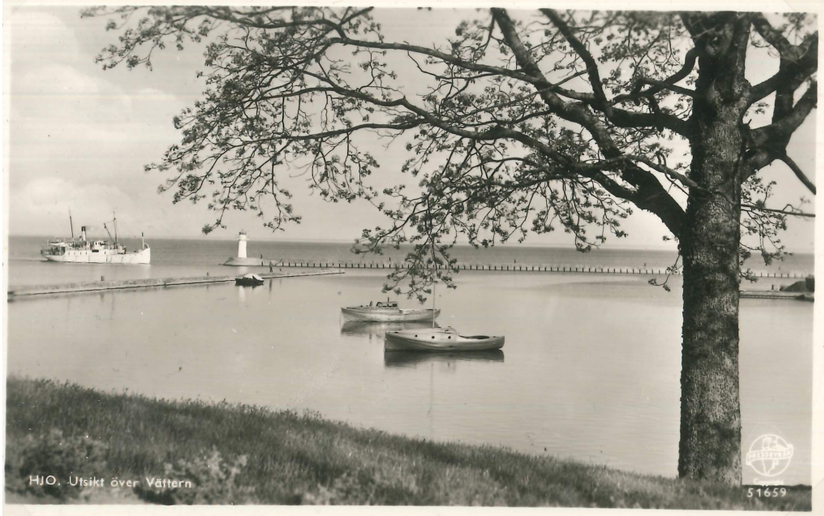

1930-talet

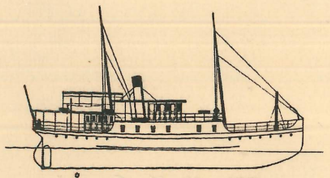

HJO REDERI AB TAR ÖVER

Under 1930-talet började Trafik på allvar få känning av konkurrensen från de nya kommunikationsmedlen bil och buss. 1932 trädde Hjo-Hästholmens Ångbåts AB i likvidation och verksamheten övertogs av Hjo Rederi AB, ett nybildat rederi ägt av Hjo stad. Under krigsåren 1939-1945 fungerade verksamheten bra, men mot slutet av 1940-talet kom Trafik i allt större utsträckning att fungera som turistångare och driften inskränktes så småningom till sommarmånaderna. En allmän vykortsförändring som ägde rum under 1930-talet var att man nu försåg bilden med en vit ram.

FLYGBILDER ÖVER HJO MED HAMN

De tidigaste vykorten med flygbilder över Hjo och dess hamn tillkom under 1930-talet. För sådana vykort krävdes ett godkännande av Försvarsstaben så att inga försvarshemligheter röjdes. Två av dessa vykort har tryckts och distribuerats genom PRESSBYRÅN. De har framställts av respektive distribuerats genom Axel Eliassons förlag, Stockholm / Bertil Cederqvists Bokhandel, Hjo, Hartmans Kortförlag, Uppsala / Bertil Cederqvists Bokhandel, Hjo och A/B Flygtrafik, Stockholm / Gustaf Petterssons, Tobakshandel, Hjo. Vykortet längst upp till höger - foto Nisser, Hartmans Kortförlag, Arboga / Bertil Cederqvists Bokhandel, Hjo - är inget flygfoto utan är taget från stadens kyrktorn, där fotografen inväntat S/S Trafiks ankomst till hamnen för att få en dekorativ mittpunkt.

HJO. Ångfartyget Trafik.
Foto & Ensamrätt:
Almquist & Göster, Hälsingborg.

51179
HJO Parti av hamnen

Badhuset med Societetssalongen, Hjo.
Villor vid Hjo Badanstalt.
Restaurant Bellevue, Hjo.
Floragatan, Hjo.
Hjo. Hamnen.
Strandbadet, Hjo.
Hälsning fran Hjo.

Hjo. Parti av hamnen.
Foto & Ensamrätt:
A/B Almquist & Göster, Hälsingborg.

Hjo Hamnen.
274/52
Foto & Ensamrätt:
A/B Almquist & Göster, Hälsingborg.

Hälsning
från
Hjo
Allern från Stadsparken.
KYRKAN.
STRANBADET.
HAMNGATAN.
Vindarnes udde.

Camping vid Vättern.
Stora torget.
Hamnen från Stadsparken.
VÄTTERN.
Hälsning
från Hjo.
STADSIDYLL.
HJO.
Motiv från Hamnen.
Norra hamninloppet.

STORA TORGET.
HJO.
STADSIDYLL.
Hamnen från Stadsparken.
VÄTTERN.
Hälsning från Hjo.
Camping vid Vättern
Norra hamninloppet.

VATTENKURANSTALTEN UPPHÖR 1932

Den sista natten för säsongen 1932 (den 28 augusti) brann hotell Bellevue. Restaurangen lades i aska och eldsvådan blev slutet för vattenkuranstalten. Antalet badgäster hade börjat minska under de senaste åren och det var främst de populära saltbaden utefter kusterna som gjorde inlandets badorter allt mindre luktrativa. Det fanns inga nya finansiärer som vågade satsa nytt kapital utan 1935 tvingades Hjo stad köpa hela anläggningen. Planer fanns att avstycka delar av parken men man kom att bevara hela parken och även de fina trävillorna och badhytterna vid strandbadet. Det största huset i parken som var badhuset med societetssalongen genomgick en stor ombyggnad. De båda badavdelningar revs tillsammans med den fina verandan runt hela huset.

1940-talet

HANDKOLORERADE VYKORT

I slutet av 1940 började man producera handkolorerade vykort i färg från svart/vitt foton. Textinformationen på de svart/vita vykortens framsida har tagits bort i samband med handkoloreringen. "Äkta fotografi" stämmer ju inte efter färgläggningen.

De sex vykorten där Trafik passerar fyren på väg in i hamnen utgår alla från samma grundfoto av båten. Även om det är "Äkta fotografi" för de svart/vita korten ser man att kontrasten skiljer sig kraftigt på två likadana vykort.

På det svart/vita flerbildsvykortet längst ner till höger har man flyttat fyren närmare båten. Att manipulera ett vykort i mörkrummet kunde man även på denna tiden.

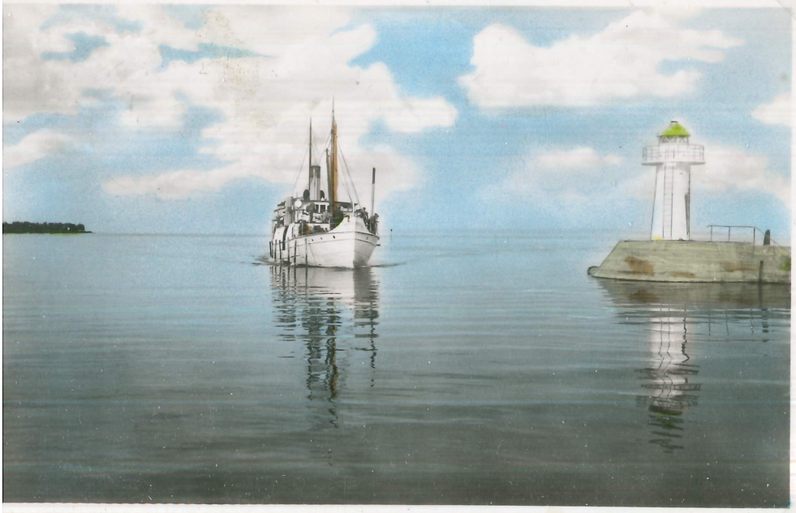

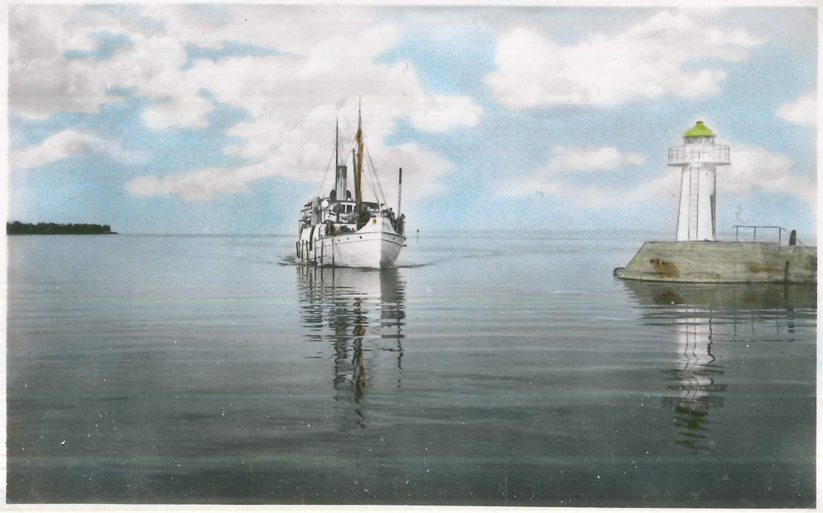

När det gäller de tre översta vykorten kan man notera att fotografen i snabb följd tagit åtminstone två foton av Trafik på väg in i Hjo hamn. Ett studium av molnen illustrerar vilka möjligheter handkoloristen hade att förändra den ursprungliga bilden.
De andra vykorten visar Trafik på väg in till kajen. Det stora vykortet längst ner till höger som är ett nytryck där man förstorat det ursprungliga fotot som sedan beskurits så att text och informationen inte syns. Informationen om att vykortet är ett foto med ensamrätt för Hartmans kortförlag i Uppsala har försvunnit helt.

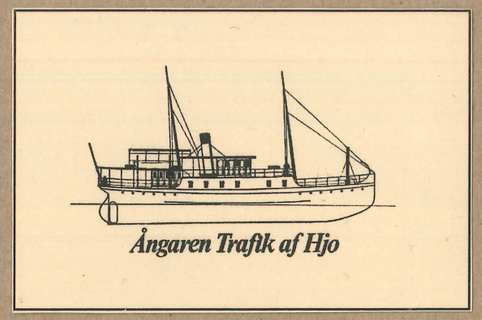

1950-talet

FÄRGKORT I OFFSETTRYCK

Under 1950-talet försvann de i efterhand handkolorerade vykorten och ersattes av färgkort som trycktes med den då nya offsettekniken. Denna teknik var till en början relativt dyr och krävde större upplagor. Flera gamla vykortstryckerier som Axel Eliasson i Stockholm försvann och i deras ställen kom nya tryckerier som till exempel Ultraförlaget i Bromma och Sagokonst. De större upplagorna krävde flera distributörer. Tidigare fanns ofta namnet på det lokala försäljningsstället tryckt på vykortet, men detta försvann när samma vykort kunde köpas hos flera olika återförsäljare.

STÖRRE VYKORT

Under 1950-talet förekommer S/S Trafik på vykort i större format. Formatet (10x15 cm) blev nu den normala vykorts storleken. Nu försvann också den vita ram kring bilden som funnits på alla vykort sedan 30-talet och ersattes av en vågig kant (s.k. Büttenkant). Alla fem vykort på detta blad distribuerades genom *PRESSBYRÅN*. Vykorten med pojken och Trafik finns i två versioner. Det älsta med vit ram har på det större kortet beskurits och logotypen har sedan lagts dit på nytt efteråt tillsammans med en büttenkant.

Färgbilden är tagen med färgfilm och vykortet är tryckt med rasterteknik. Notera att färgkortet och det svart/vita kort, som vid ett första påseende verkar vara helt identiska med avseende på motiv, trots allt inte kan ha exponerats exakt samtidigt. Fotografen har haft två kameror en för färg och en för svartvit (glasplåt).

TRAFIK

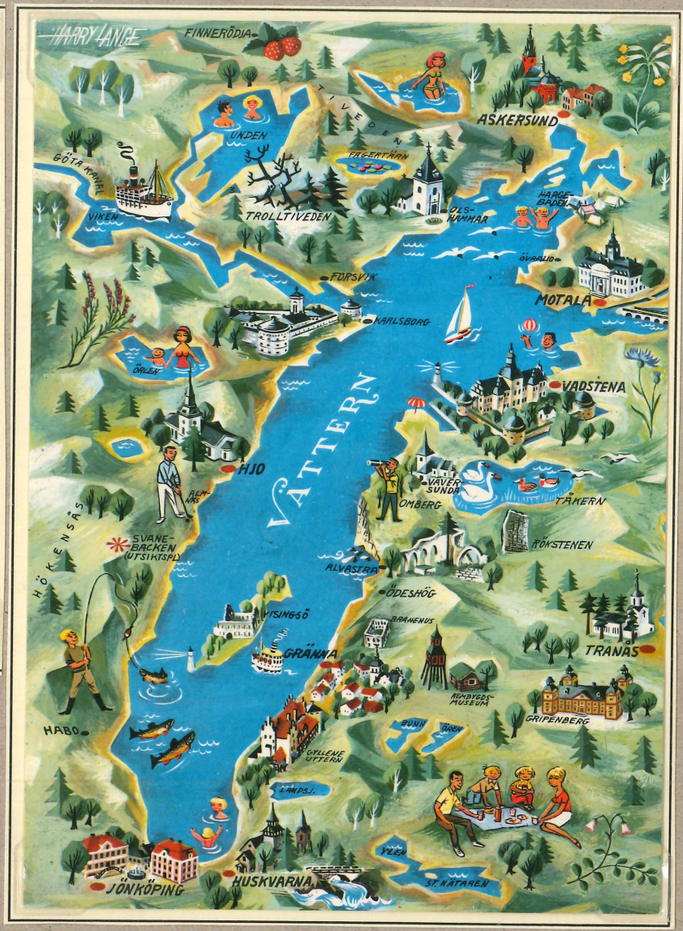
HARRY LANGE
FINNERÖDIA
ASKERSUND
UNDEN
TROLLTIVEDEN
FORSVIK
KARLSBORG
MOTALA
VADSTENA
VÄTTERN
HJO
OMBERG
TÅKERN
RÖKSTENEN
ÖDESHÖG
GRÄNNA
TRANÅS
GRIPENBERG
HABO
JÖNKÖPING
HUSKVARNA
ST. KÄTAREN

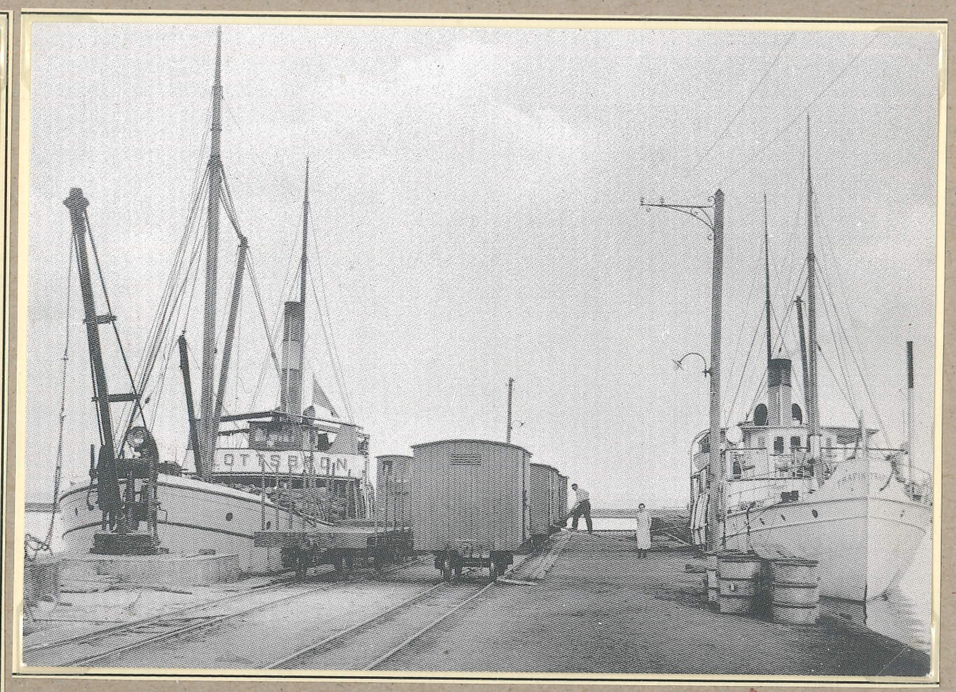
OTTSBRON

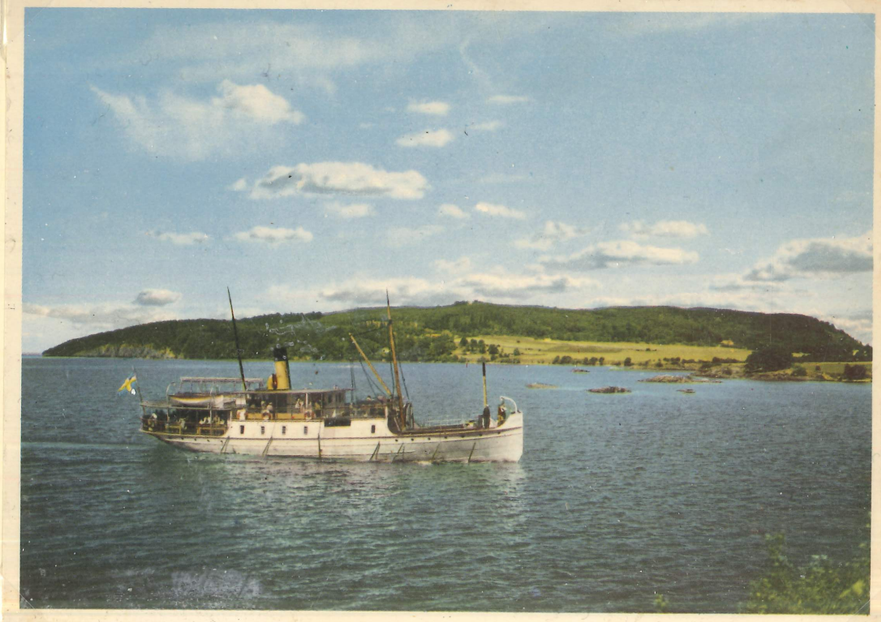

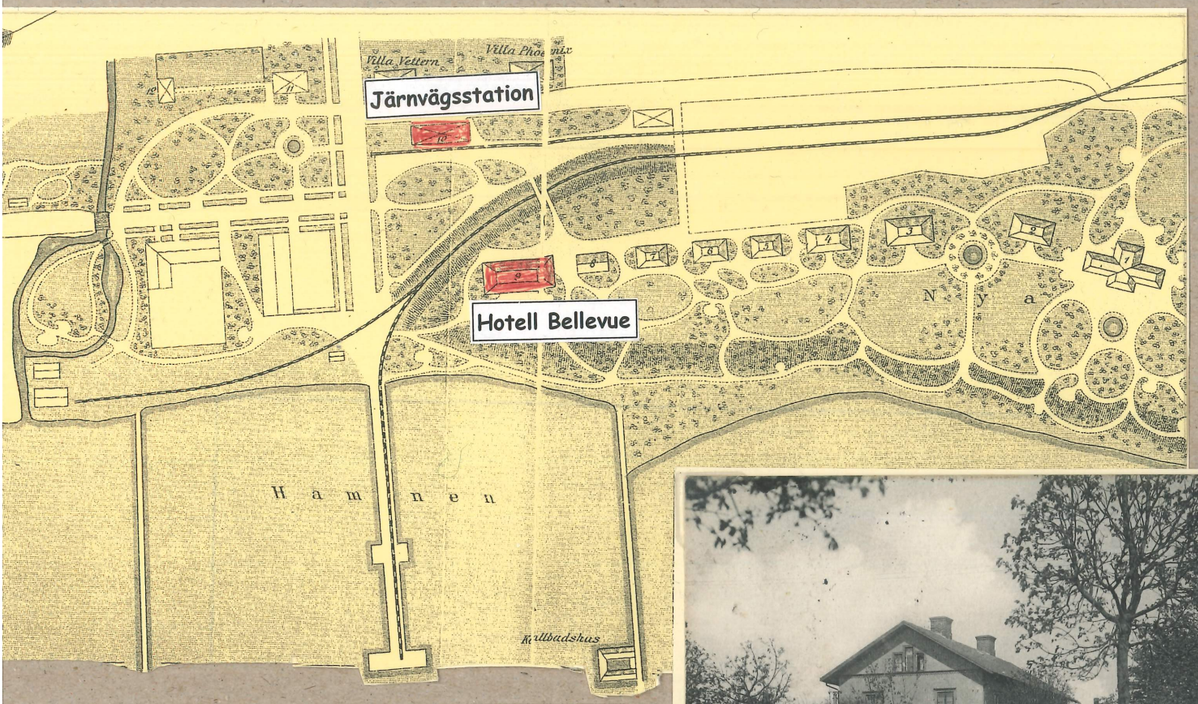

JÄRNVÄGEN HJO-STENSTORP

Ett järnvägsspår fortsatte ut på hamnens lastkaj och förbindelsen med Trafik. Järnvägsbolaget förfogade över hamnen fram till 1924.
Hotellet Bellevue var ursprungligen järnvägshotellet men kom efter några år att tas över av Badanstalten.
Mellan järnvägsstationen och hoteliet fanns en bro över järnvägsspåret. Hotellet förstördes vid branden 1932.

HJO MISTER SIN JÄRNVÄG

Mot slutet av 1940-talet minskade lönsamheten för järnvägen Stenstorp-Hjo kraftigt på grund av den ökande lastbils- och busstrafiken. Detta blev dödsstöten både för järnvägen till Hjo och för S/S Trafik. Den 1 juli 1948 fick staten och SJ ta över järnvägen. Persontrafiken flyttades sedan över till rälsbussar och landsvägs bussar. 1967 upphörde slutligen all järnvägstrafik till Hjo och järnvägsstationen, nära hamnen, revs.

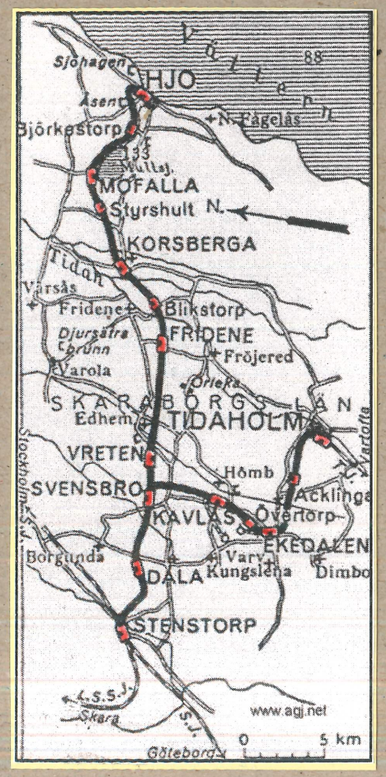

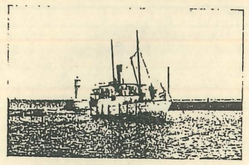

Rädda "Trafik" åt Hjo!

Bliv medlem i "Båtens Vänner"

Ångfartyget "Trafik" har sedan mer än 60 år tillbaka varit något av en symbol för Hjo och dess hamn.

Den 20 april skall Stadsfullmäktige ta ställning till frågan om båten skall säljas eller om den skall bli kvar i Hjo.

Alla som är intresserade av båtens kvarblivande i Hjo och för underhållet av densamma kan på denne lista dels teckna sig för medlemskap i en blivande förening kallad "Båtens Vänner" och dels teckna ett gåvobelopp. Medlemsavgiften — 10 kr. per år — samt eventuell gåva kommer senare att uttagas genom postförskott.

Namn	Adress	Medlems-avgift kr.	Gåva kr.

1960-talet

TRAFIK SOM SOMMARCAFÉ

Efter sommarsäsongen 1959 lades S/S Trafik upp i Hjo hamn och året därpå försökte det kommunalägda Hjo Rederi AB göra sig av med fartyget. Detta förhindrades emellertid av att en handfull Hjobor bildade föreningen "Båtens Vänner" som tog på sig underhållet av fartyget. Under de följande tolv åren fungerade Trafik enbart som sommarservering, samtidigt som hon utgjorde ett pittoreskt och turistlockande inslag i hamnbilden. I juni 1972 föreföll emellertid epoken Trafik att för alltid vara över. Hjo Rederi AB meddelade då att man vid årets bolagsstämma beslutat att ångaren skulle huggas upp.

Res med

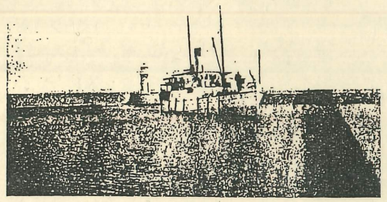

Turistångaren

TRAFIK

(Hjo—Hästholmen)

över den vackra sägenomspunna

VÄTTERN

Turistresor alla söndagar

ETT BESÖK i det fagra Östergyllen, rikt på kultur och vacker natur, är uppskattat och givande. Här finnes det naturskona Omberg med sin storslagna utsikt, Alvastra klosterruin, rik på minnen, Alvastra Turisthotell med sin goda mat, Författarinnan Ellen Keys villa Strand, som visas för besökande, Tåkern med dess fågelliv och en av Sveriges underbaraste turistvägar runt Omberg över Borghamn. Även Gränna, Vadstena—Motala kan nås på färden.

TURLISTA

	12/6—31/8 Sön- o. helgd.	1/5—31/8 Dagligen	12/6—31/8 Sön- o. helgd.
Avg. Hjo	8.40	11.50	17.15
„ Hästholmen	10.35	15.55	18.45

Varje tur tager en dryg timma.

Servering finnes ombord.

I viss omfattning kunna bilar medföras.

Skol- och sällskapsresor ordnas.

På kvällarna uthyres båten för s. k. aftonturer.

HJO REDERIAKTIEBOLAG

Tel. Hjo 463.

Direkt linje till Trafik Hjo 379.

Guldkroksbadet

1966 invigdes Gulkroksbadet med en tempererad simbassäng i hamnområdet. Ett sätt att knyta an med den gamla vattenkuranstalten var att bygga ihop det nya badet med de gamla badhytterna vid Vätterstranden. Strandbadet med sina små omklädningshytter byggdes ursprungligen 1913 och hade till en början två avdelningar, en herr och en damavdelning som skildes åt med ett staket. Idag är staketet borta badstranden gemensam och en del av Guldkroksbadet. De gamla fina parkvillorna har under årens lopp fyllts med olika typer av verksamhet som förskola, vandrarhem och folkhögskola.

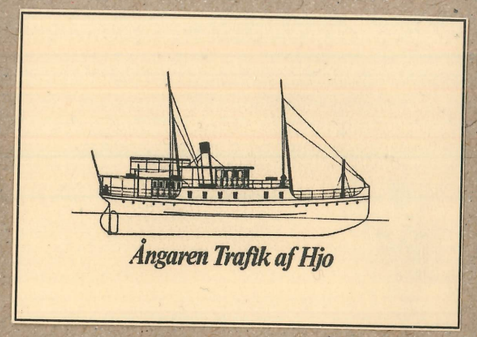

1970-talet

TRAFIKS VÄNNER

Beslutet att skrota S/S Trafik ledde till en ny räddningsaktion, denna gång initierad av en grupp ångbåtsentusiaster. Möjligheten att bevara fartyget undersöktes och kontakt togs med Hjo Kommun, som förklarade sig vara villig av att sälja fartyget till en intresseförening. I september 1972 bildades "S/S Trafiks Ekonomiska förening" och fartyget inköptes för föreningens räkning från Hjo Rederi AB för 5.000 kr. Samtidigt tillkom den ideella stödföreningen "Sällskapet S/S Trafiks Vänner".

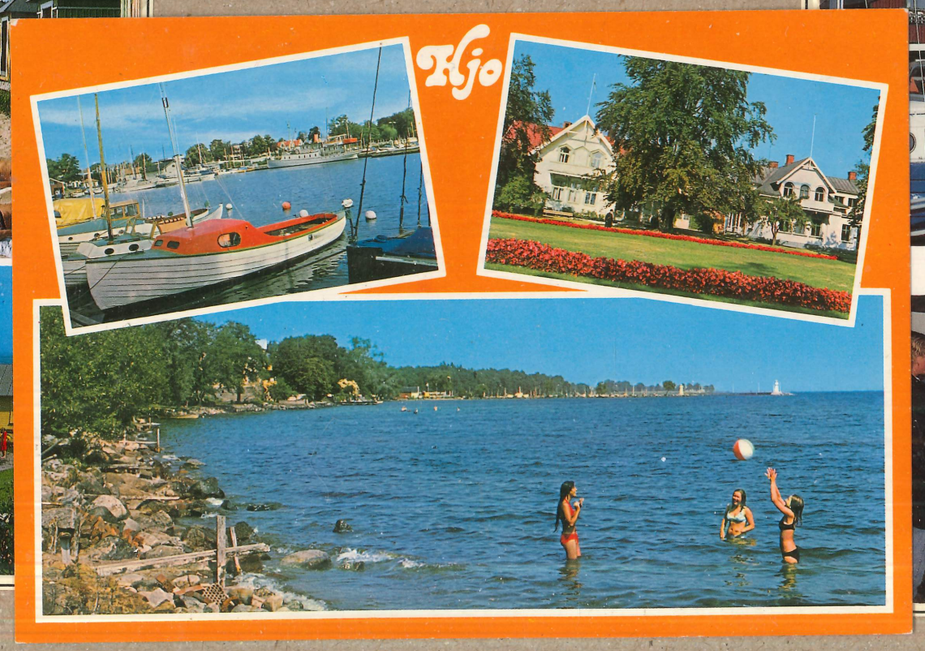

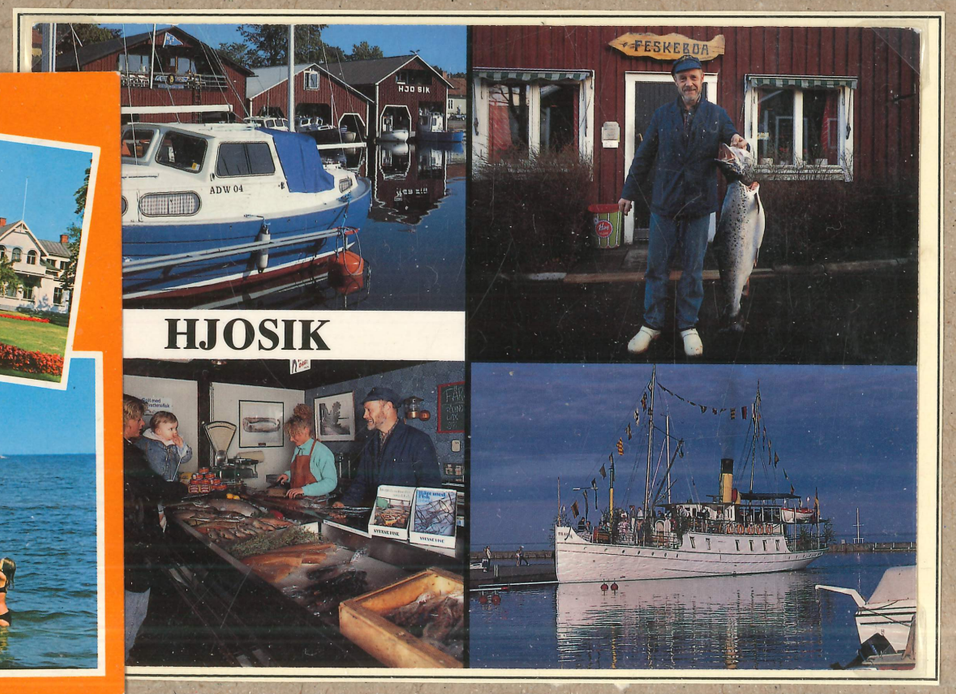

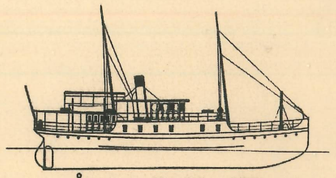

Ångaren Trafik af Hjo

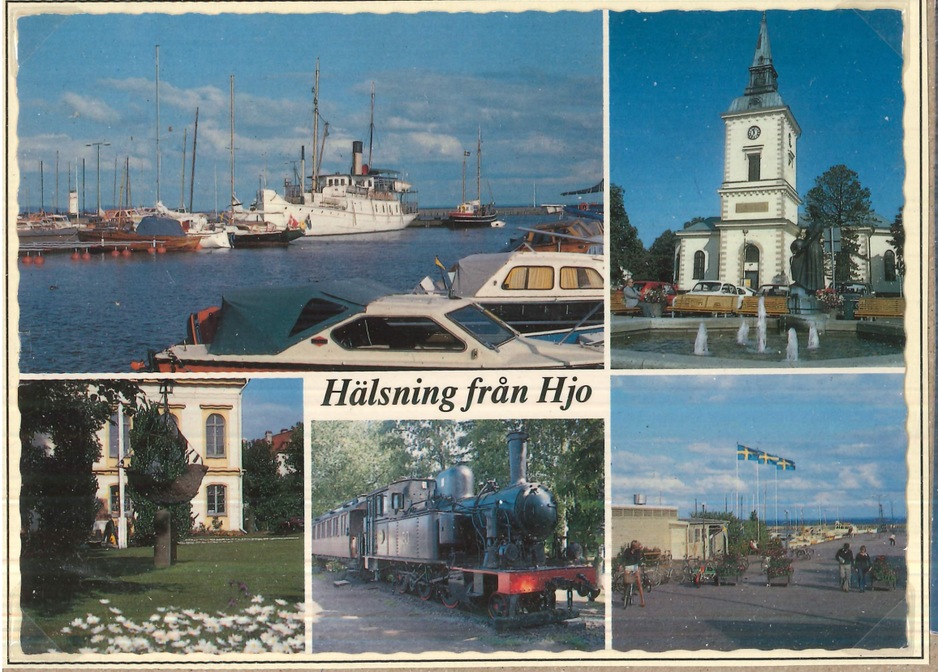

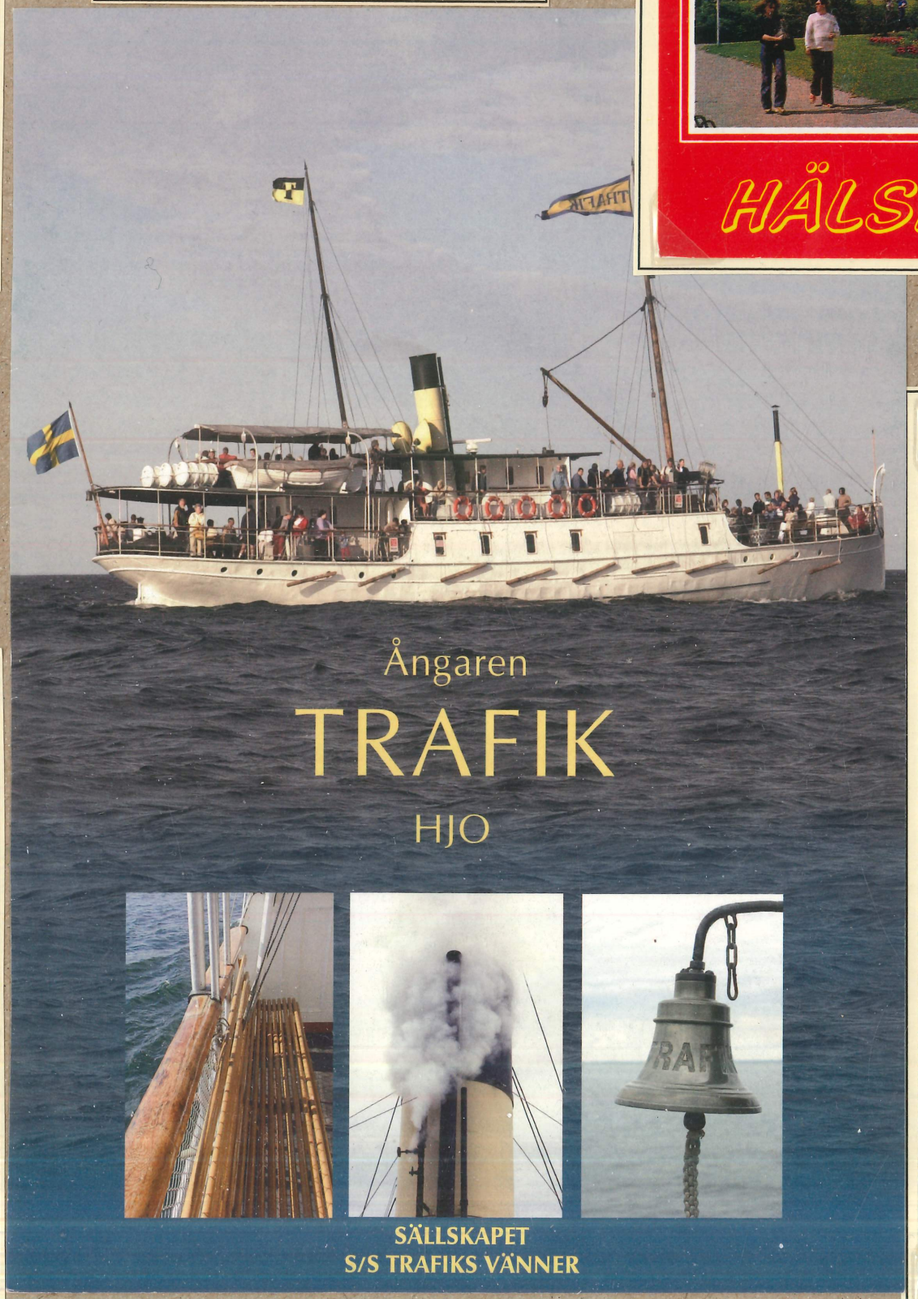

Hotell Bellevu och Vätternakvariet

Det nya hotellet Bellevu invigdes 1971 och byggdes ungefär på den plats där järnvägsstationen hade legat. Villorna Flora, Viktoria, Gulkroken och Svea i parken fungerar som annex till hotellet när man har många gäster. Som ett minne ifrån järnvägepoken har man sparat en del av rälsen där man har ställt upp ett gammalt ånglok med en passagerarvagn.

Den största byggnaden i den gamla badanstalten var själva badhuset med sina societetsalonger. 1976 byggde man om huset till Vätternakvariet där man i stora akvarier visar alla olika typer av fiskar som lever i Vättern. Efter några år kompletterades denna verksamhet i samma byggnad med ett fjärilsmuseum och information om silkesframställning där man visar hur fjärilslarvar producerar silkestrådar som man väver till silkestyg.

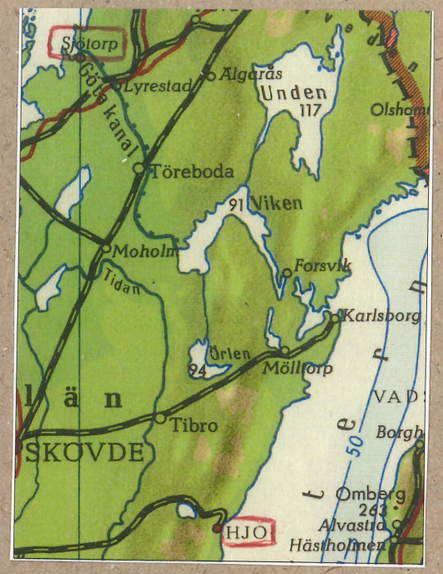

SJÖTORPS VARV 1972-77

Den 21 september 1972 lämnade S/S Trafik hemmahamnen i Hjo och bogserades med hjälp av de båda Visingsöbåtarna Hebe II och Hebe III norrut till Karlsborg och Göta Kanal. Två dagar senare hade konvojen passerat alla slussar och nått fram till Sjötorp vid kanalens utlopp i Vänern. På det här befintliga varvet för reparation av kanalbåtar och slussportar fanns förutom smedja och snickeriverkstad även en torrdocka. I denna placerades Trafik. Reparationsarbetet i Sjötorp pågick i 5 år. Föreningen hade fått en fördelaktig överenskommelse med varvet som innebar att varvsarbetarna jobbade med Trafik när annat arbete på varvet saknades. Samtidigt som de professionella varvsarbetarna bytte ut de skadade bottenplåtarna gick föreningsmedlemmarna igång med andra renoveringsarbeten.

1972-1977

Trots många frivilliga arbetstimmar krävdes också pengar för upprustningen av Trafik. Vänföreningen anordnade lotterier, insamlingar och auktioner. Ytterligare ett sätt att få in pengar var att producera och sälja nytryck av gamla vykort föreställande fartyget. (Jämför blad 2 och 8)

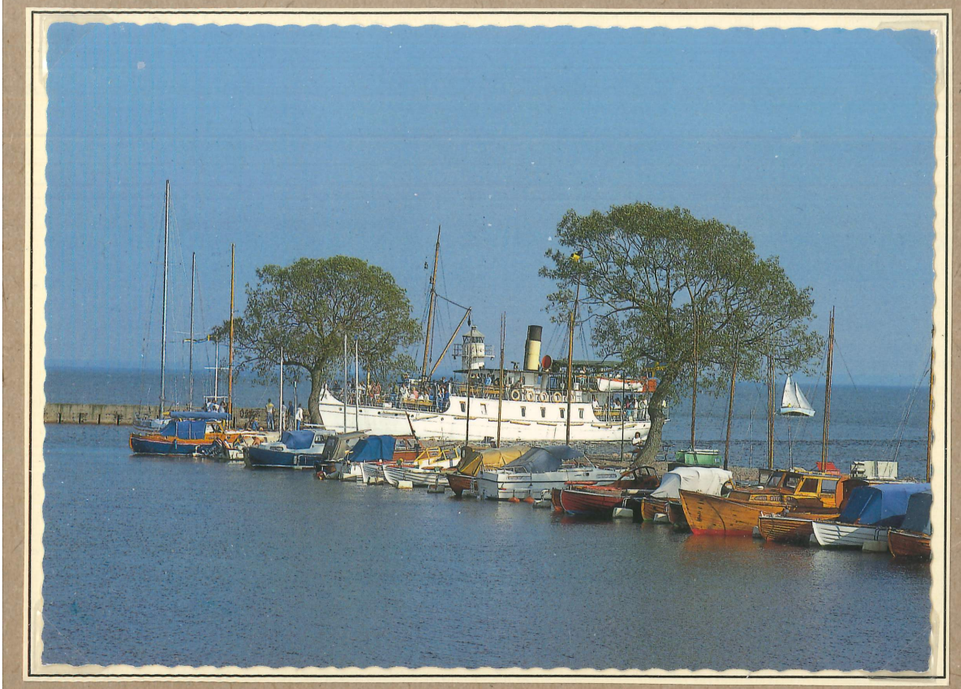

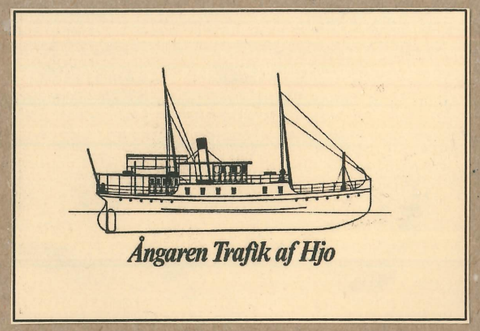

1977

TILLBAKA TILL HJO

"Redan vid avfärden från Sjötorp, torsdagen den 21 juli 1977, hade mycket folk samlats. Kamerorna knäppte i ett och många följde med Trafik gående, cyklande och per bil, utmed kanalen. När så den tredje och sista etappen av resan skulle klaras av på lördagen, den 23 juli, bjöd vädergudarna på en strålande solig och varm sommardag. Åskådare strömmade till i mängder. Redan ute på Vättern möttes Trafik av en armada av småbåtar, som hälsade båten och eskorterade henne hem. På stranden väntade bortemot 20.000 personer, som hälsade Trafik med rungande applåder. Trafiks Vänner lyckades med det som tycktes omöjligt. De fick det skrotfärdiga "vraket" att återigen bli sjödugligt. Och inte bara det – Trafik är lika vacker som hon var den gången då hon kom till Hjo 1892."

(Dahlstrand & Sjöstrand, *Resan hem*, 1977)

ÅNGFARTYGET TRAFIK AF HJO

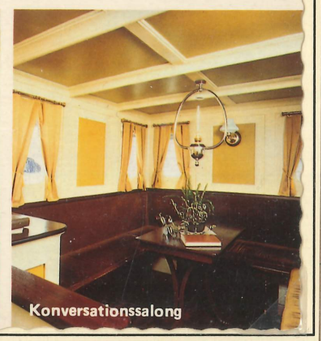

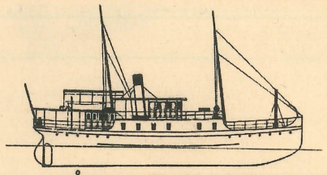

Ångaren Trafik af Hjo

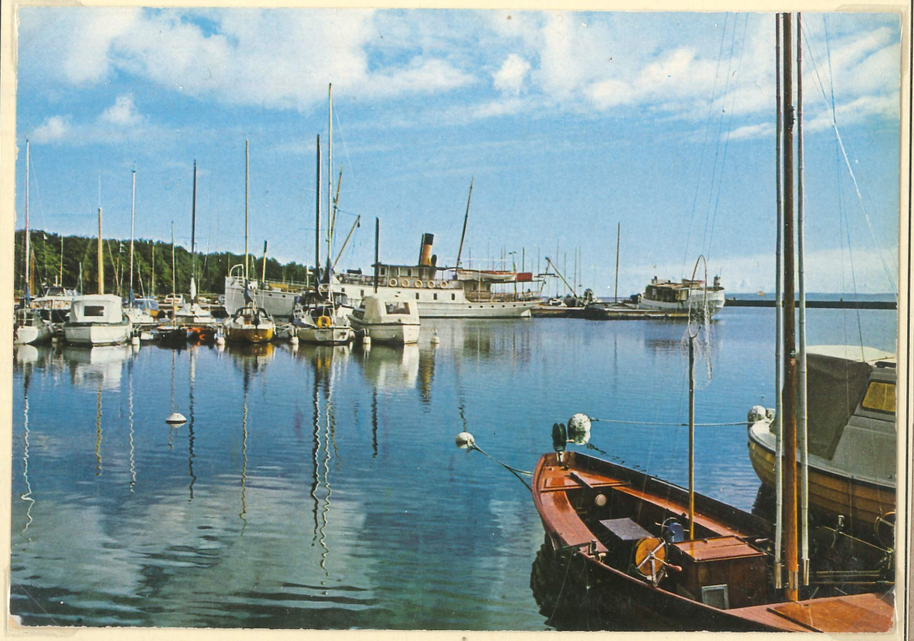

ARBETET FORTSÄTTER

"Fem år tog arbetet att få Trafik sjöduglig. 22.000 frivilliga arbetstimmar har lagts ner av föreningens medlemmar. Men nu är båten nästan i skick som ny. Nästan, för det som återstår att göra klart är större delen av inredningen. Ett år beräknas detta arbete ta, och det kommer att utföras medan Trafik ligger i Hjo hamn. Det som ska återställas i ursprungligt skick är framför allt Trafiks salonger, där nu endast röksalongen är klar. Röksalongen har nämligen fått ny klädsel av röd plysch på alla soffor. Målningarna på väggarna med motiv från Hjo stadspark har återställts. Spegel och andra inventarier är putsade och renoverade, och golvet blänker nyfernissat."

(Dahlstrand & Sjöstrand, *Resan hem*, 1977)

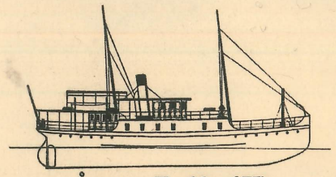

1980-talet

NYA FLYGFOTON

Alla vykort med flygfoton över Hjo hamn från 1980-talet är i färg. För publicering av dessa krävdes fortfarande ett godkännande från Försvarsstaben. På dessa vykort syns hur hamnen förändrats genom tillkomsten av Gullkroksbadet som byggdes 1966. I anslutning till det nya badet byggdes 1971 också ett nytt hotell med samma namn som ett tidigare nedbrunnet badhotell, Bellevue. Hotellets gäster har även möjlighet att hyra in sig i några av de över 100 år gamla badhotellsvillorna i parken. Hjo hamn är nu framför allt en omtyckt och välutrustad småbåtshamn.

ÅNGAREN TRAFIK af HJO

100 ÅR
1892 – 1992

1990-talet

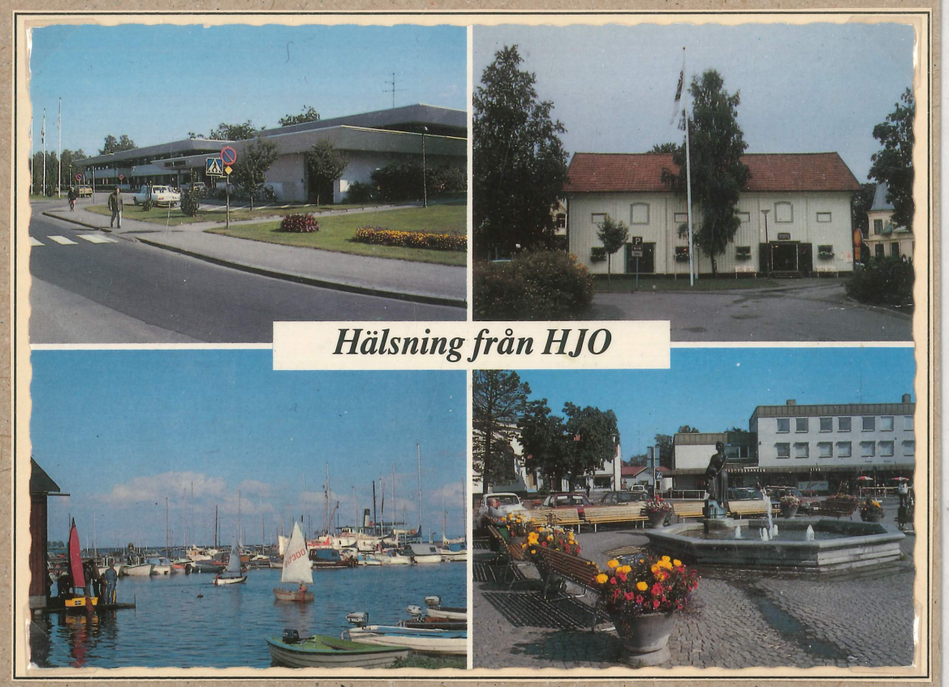

FLERBILDSVYKORT
De flesta vykort från Hjo från och med 1980-talet är flerbildsvykort avsedda att inhandlas av de turister som vill skicka en semesterhälsning från staden. Samtliga dessa vykort har åtminstone något foto från hamnen och Vättern och där finns S/S Trafik nästan alltid med.

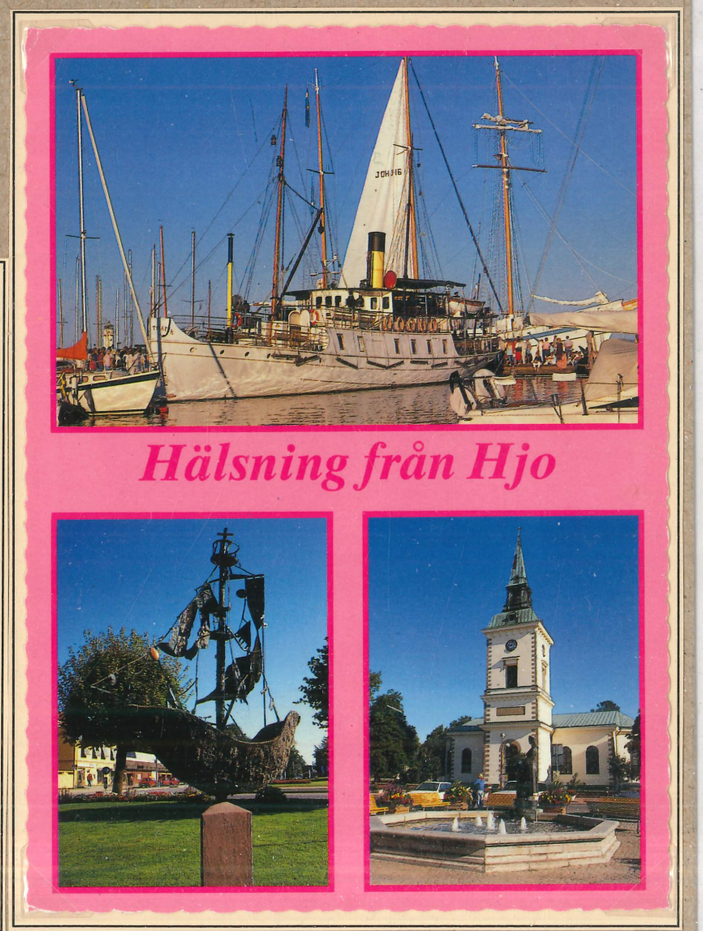

Hälsning från
Hjo

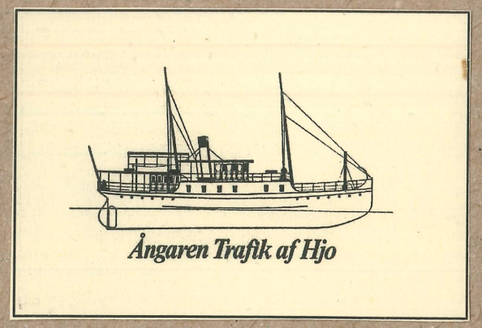
Ångaren Trafik af Hjo

HÄLSNING FRÅN
HJO

TRAFIK
I Love Hjo

Hälsning
från Hjo
HARRY LANGE

Gamla stan
HJO
IN MY HEART
Trafik
Hjoån
Stadsparken

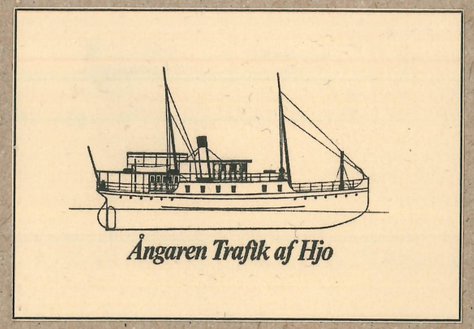

2000-

TRAFIK BLIR K-MÄRKT

År 2001 K-märktes S/S Trafik av Sjöhistoriska Museet. Trafik placerades då i den högsta klassen och bedömdes ha "ett synnerligt stort kulturhistoriskt värde". Av Sjöfartsinspektionen är S/S Trafik klassad som *Traditionsfartyg*. Det finns många trevliga sätt att färdas, men frågan är om något annat går upp emot en lugn och behaglig sjöresa med ångaren Trafik. Numera kör Trafik under sommarmånaderna öppna turer till olika hamnar vid Vättern efter en bestämd turlista. De flesta turerna går till Visingsö, ibland med en jazzorkester ombord.

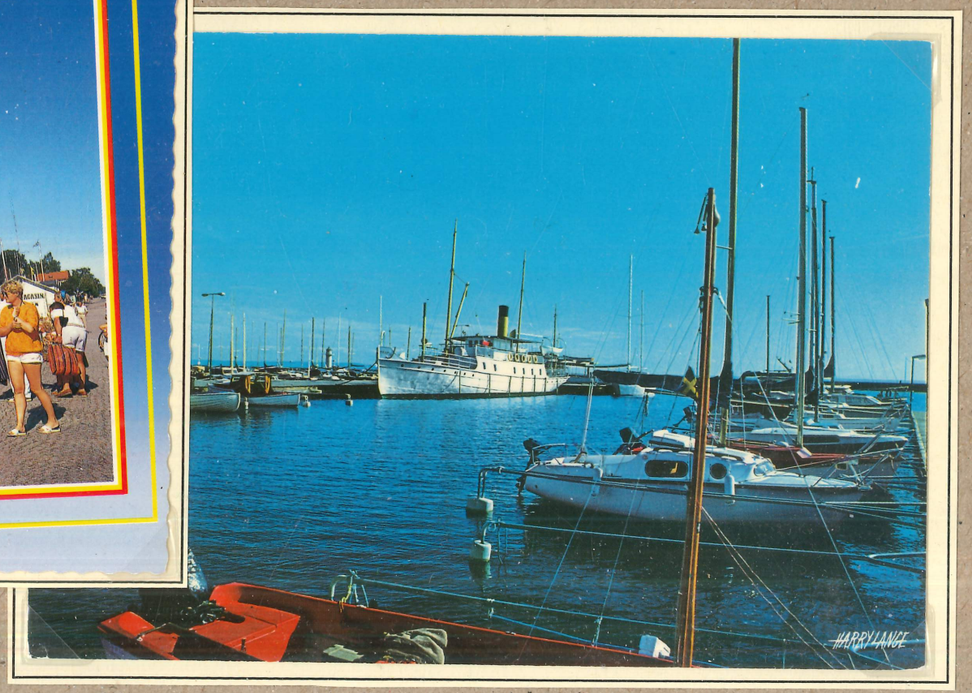

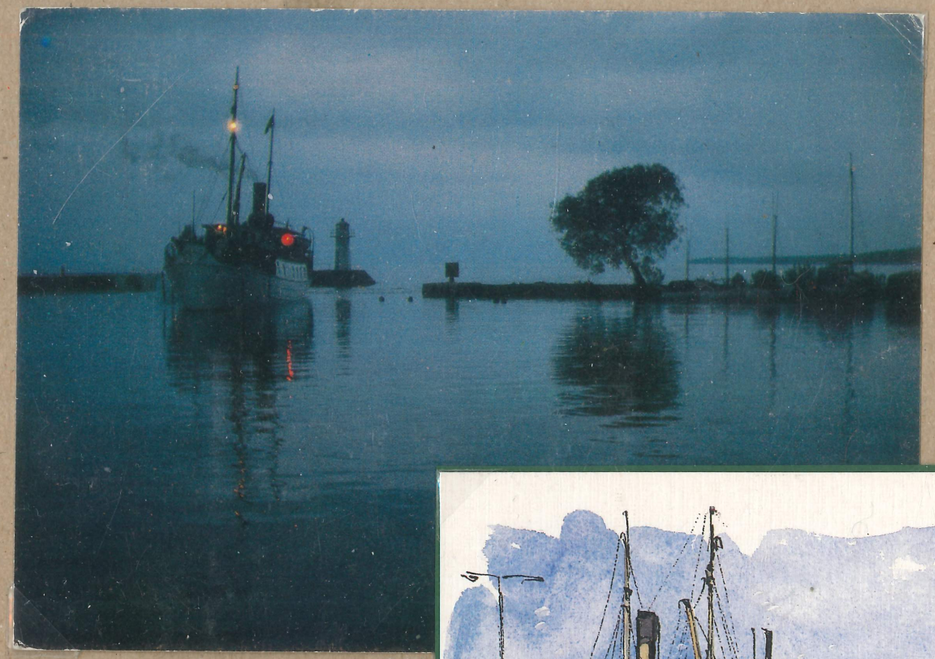

Vykorten från 2000-talet är ännu större än 1950-talets. På korten från Hjo är S/S Trafik fortfarande det dominerande motivet. Idag finns emellertid även ett lok och några järnvägsvagnar på kajen framför fartyget som en påminnelse om äldre tiders samband mellan båttransporterna över Vättern och järnvägen.

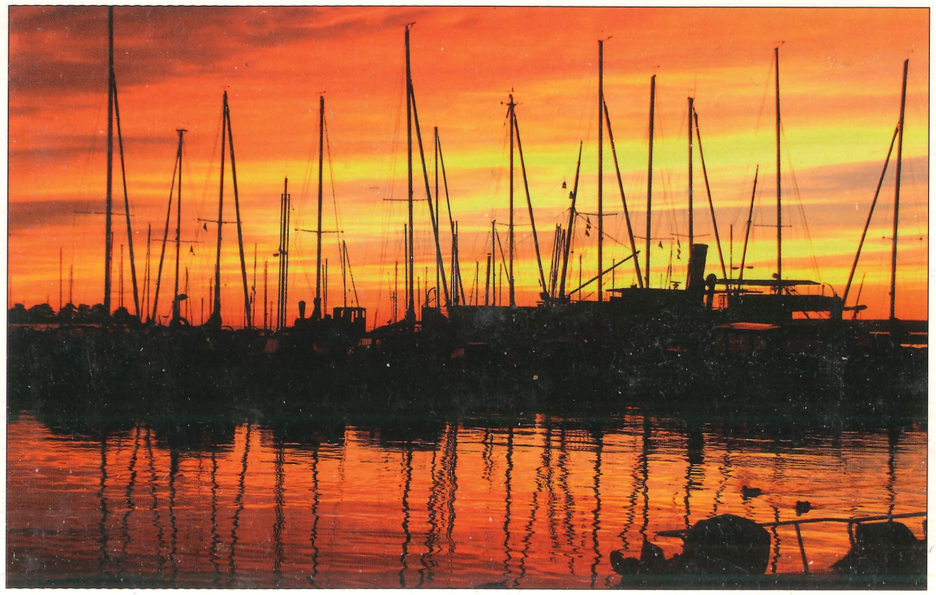
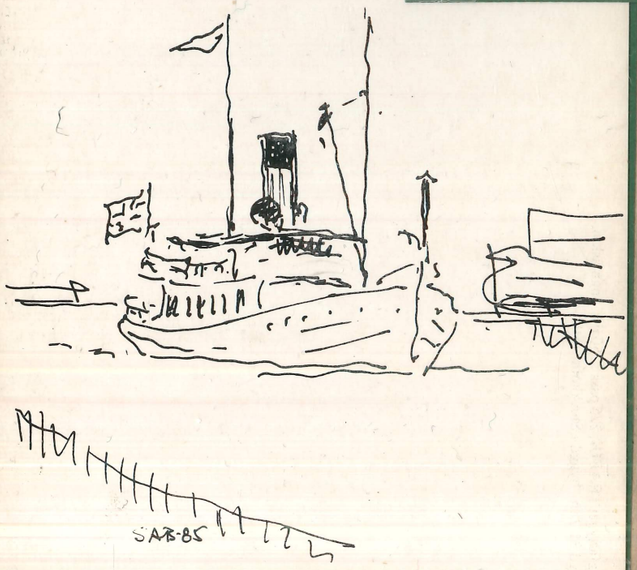
I Love Hjo